Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 1 (3516) Варшава, 5 січня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

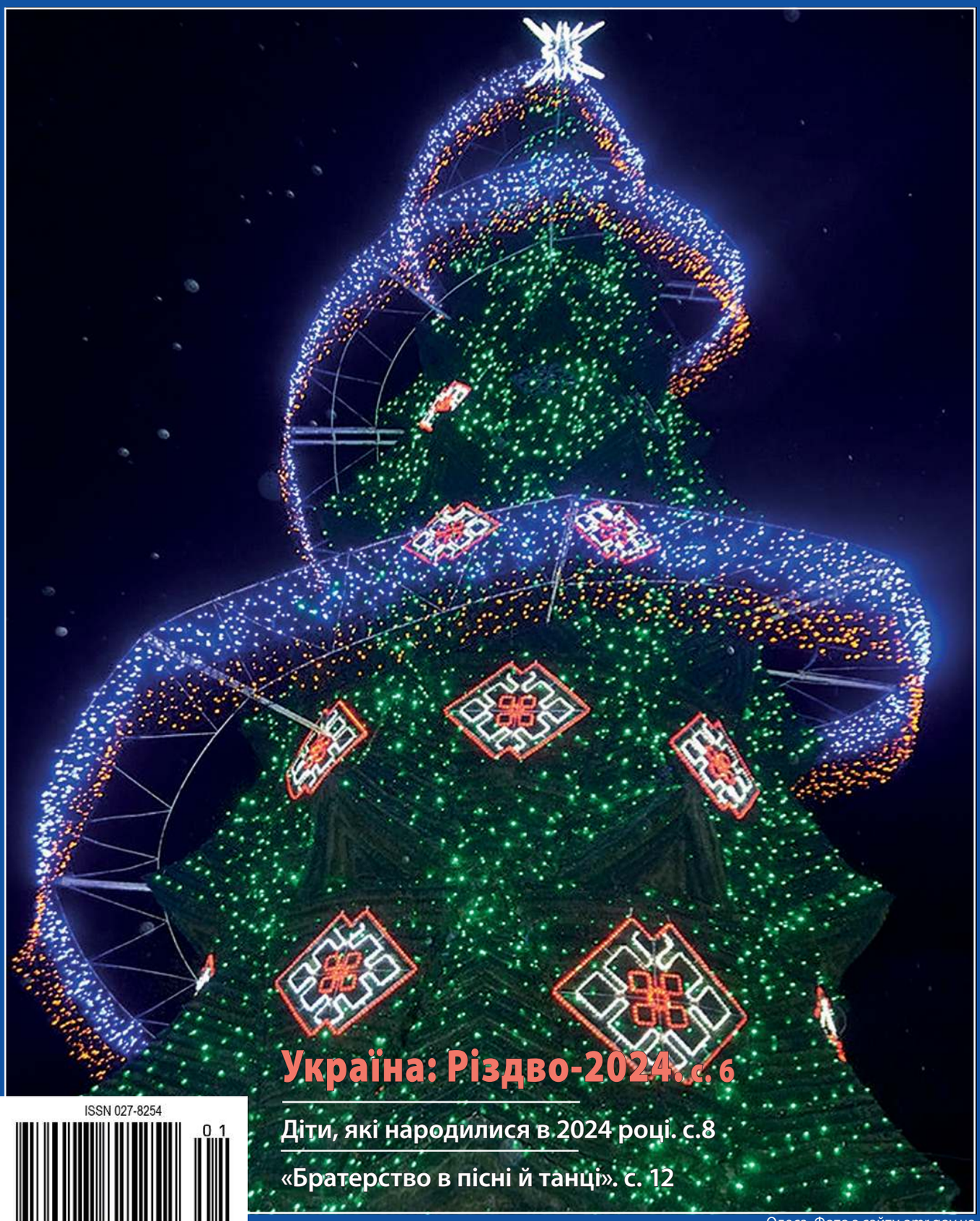

Україна: Різдво-2024. с. 6

Діти, які народилися в 2024 році. с.8

«Братерство в пісні й танці». с. 12

Одеса. Фото з сайту omr.gov.ua

ISSN 027-8254
9 770027 825252 01

eprasa.pl 958d5387ef

Вифлеємська зірка засвітила і новину нам сповістила!

Народився Бог Спаситель!

У наші хати і серця завітав блаженний Гість!

Думками будьмо серед ближніх в домівках і в Україні, просячи, щоб Новонароджений приніс нашій духовній Батьківщині спокій, справедливий мир і вільне життя без тривог і страждань.

Усім Українцям, які вірні рідному нашому слову, та польським Приятелям зичимо родинного відпочинку та щастя у Новому 2025 році.

Редакція «Нашого слова»

Наше Різдвяне Диво!

Чи в час війни, коли кожного дня вбивають мирних людей, руйнують будинки, цілі села й міста, необхідну для життя інфраструктуру, коли на нулі гинуть наші Герої, а їхні рідні вмиваються сльозами та потерпають від розпачу, можна і потрібно повертатися до Різдва? Це ж бо Свято про те, що народився Цар Миру, Всесильний Бог. Тоді до Нього йшли царі зі Сходу, поспішали пастирі, ангели співали на небі про «мир на землі людям його вподобання». Чи ми не народ Його вподобання? Чому Він не приніс нам миру? Чому його мир не поселився в серцях тих озвірілих сусідів, які з дикою запеклістю вбивають наших сестер та братів та ще й на додаток пообвішували себе іконами? Дуже багато запитань. А де відповіді? Однак у різдвяній розповіді є також і про шаленого Ірода, і про вбивства дітей на цій же землі, на яку прийшов Ісус, про долю втікачів та життя серед чужинців у Єгипті. Різдво не було початком казки, проте ще більш чітко показало, що боротьба добра і зла триває постійно. І у цій боротьбі дуже важливо побачити силу Віри та наснагу Надії.

Наше небо вкрите незліченною кількістю зір. З відходом кожного нашого Героя-Захисника, кожної невинної жертви ракетних обстрілів чи розстрілів, хтось підіймає очі в небо з надією, що десь там також засяяла нова зоря та вона або він поміж зорями споглядає на нас. А ще сьогодні дивимося на небо по-іншому з інших причин. Занадто часто замість зірок бачимо ракети й снаряди, що пролітають. Чи на нашому небі з'явиться ця Єдина Зоря, за якою мандрували мудреці зі Сходу до Вифлеєма? Чи з'явиться Зоря, за якою протягом тисячі років наші предки йшли з колядками до церков та домівок? А чи можна йти в темну ніч, не сподіваючись, що світло колись нас зустріне? А чи можна стояти на передовій без надії, що виборемо мир для своїх домів, сімей, своєї землі? А чи можна стояти в тилу, допомагати ЗСУ та всім захисникам без надії в їхню Перемогу? У перемогу добра над осатанілим народом нелюдів та путінів. Зоря Надії вже нам сяє, і вона ніколи не згасала. Вона вже світить у серцях, сповнених Любов'ю до своїх рідних, своєї землі, до Батьківщини та всіх її дочок та синів. Погляньте в небо сердець нашого народу й там побачите Її світло, і воно приведе нас до Вифлеєму – місця, де народжується Дитя-Ісус.

Царя миру просімо за тих, хто на нулі та в тилу, за тих, хто Різдво зустрічає без своїх рідних, бо вони впали в боях, потрапили в полон або поневіряються світом. За тих, хто не втомлюється і допомагає, чим може і як може. Але й за тих, хто «переплив» і відвернувся від постраждалих, нищених та безсилих, кому все «по цимбалах», щоб і їхні душі зовсім не осліпли, а серця не охололи. Не вірмо в те, що на небі не буде Вифлеємської зорі, що у наших Вифлеємах не народиться Ісус, що московські іроди та їхні кати сильніші від Всевишнього. Маючи більше військо, Ірод програв малому Дитятку. Це ж бо одна з багатьох істин, про які розповідає нам Різдво!

Коли ділитимемо нашу різдвяну вечерю, пам'ятаймо, що можемо допомогти всім, хто не байдужий, хто в окопах та бліндажах, хто поранений та в лікарнях. Можемо пожертвувати для них частину того, що маємо. Пожертвуйте на допомогу Україні від Об'єднання! Зробіть різдвяний подарунок на «Свята без тата»! На нулі вам будуть вдячні, ще і як! Вам не забракне, а їх ваша підтримка зігріє й додасть сили. Вони без нас не переможуть, чи скажу по-іншому: або переможемо всі разом, або програємо кожен окремо.

Сили духу, відваги та витривалості, жертовності та готовності допомагати слабшим і беззахисним, стійкості в боротьбі та любові в серці – на ці Різдвяні свята. А Новий рік хай принесе нам всім Перемогу та мир українській землі й українським серцям. І хай до своїх домівок повернуться втомлені Захисники, сядуть до столів і всім різдвяна кутя смакує якнайкраще, а різдвяна коляда розвеселить та потішить наші душі. Христос Народився!

Мирослав СКІРКА,
голова Об'єднання українців у Польщі

eprasa.pl 958d5387ef

Дорогі українці!

Наближаються зимові свята, на вулицях та в домівках вже з'явились святкові прикраси, засяяли ялинки, у душі народжується Різдво.

Цьогоріч ми втретє зустрічаємо зимові свята з особливими почуттями і молитвами, адже йде війна. Україна продовжує героїчно боротися за свою свободу, і кожен наш день – це крок до вигнання агресора з нашої землі.

У ці складні часи Польща стала для нас справжнім другом і надійним партнером. Її підтримка – це приклад щирої солідарності, що допомагає Україні триматися і йти вперед.

Українська громада в Польщі є тією опорою, яка зміцнює нашу витривалість, дарує віру в краще. Ваші зусилля, підтримка та допомога – чи то нашим захисникам на передовій, чи то одне одному тут, у Польщі – неоціненні. Ви – частина великої української родини, яка об'єднується спільними традиціями та спільною метою, якою є справедливий мир для вільної України.

Від імені працівників Посольства України в Польщі та від себе особисто щиро вітаю Вас із Різдвом Христовим і Новим роком!

Нехай це Різдво принесе у ваші домівки затишок і тепло, зміцнить сили для подолання викликів, а Новий рік стане роком довгоочікуваного відновлення, спокою і здійснення мрій.

Зичу вам і вашим близьким здоров'я, радості, благополуччя та Божого благословення.

Христос рождається! Славімо Його!

З найкращими побажаннями,
Василь БОДНАР,
посол України в Республіці Польща

Дорогі друзі!

У цей святковий час, коли ми збираємося з нашими близькими, давайте не забувати про хоробрих захисників і захисниць в Україні, які ризикують своїм життям у холодних снігових окопах, далеко від своїх родин. Вони захищають не лише Україну, але й увесь світ від геноцидної війни росії.

Світовий конґрес українців стоїть на захисті інтересів України та підтримує наші глобальні українські громади. Сьогодні, як ніколи, ми потребуємо вашої щедрості та підтримки. Ваші внески допомагають нам добиватися збільшення військової, економічної та політичної підтримки України з боку урядів і народів усього світу. Ми робимо все можливе, щоб російський імперіалізм зазнав поразки, а суверенітет України був збережений.

Наші великі українські громади по всьому світу відіграють ключову роль у цих зусиллях. Важливо, щоб ми єдналися, зберігали нашу українську ідентичність та будували міцні інституції, які будуть виховувати та надихати патріотичних українців на багато поколінь вперед.

У цей святковий сезон, будьте щедрими та зробіть пожертву на UkrainianWorldCongress.org.

Підтримайте нашу адвокаційну працю. Ваша щедрість не має кордонів. Цієї зими кожен може вплинути на майбутнє, допомогти українському народу відстояти Україну й кордони вільного світу.

Бажаю вам і вашим близьким благословенного Різдва та щасливого Нового року. А найголовніше – Перемоги та миру для України.

Христос народився! Славімо Його!

Павло Ґрод,
президент СКУ

Всім Вам і в Україні Браттям
І кожній людині на землі,
Бажаємо веселих і щасливих свят
Хай Дитятко Боже дарує Вам мир
У родині і світі,
Бо – з нами Бог, розумійте, народи, і покоряйтеся,
Яко з нами Бог.

Об'єднання лемків
Бажає Вам зрозуміння, здоров'я
та щасливого Нового Року!

Головна управа ОЛ

eprasa.pl 958d5387ef

Молодіжний Святвечір і різдвяний концерт у Ґданську

20 грудня у ґданській домівці відбувся Молодіжний Святвечір (на фото). Святкова зустріч була нагодою, щоб напередодні свят зустрітися, поспілкуватись, навчитися нових колядок та заспівати їх. Відбулася теж дегустація вареників й інших страв.

Святвечір проходив за участю греко-католицького владики, єпископа Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ Аркадія Трохановського та отця Йосифа Улицького, пароха церкви Святого Вартоломея та Покрови Пресвятої Богородиці у Ґданську.

Під час події при вході до світлиці можна було зробити добровільні внески на підтримку домівки й допомогу Збройним силам України.

Своєю чергою кількома днями раніше, 15 грудня, у місті відбувся різдвяний концерт українського хору з Ґданська «Вирій» під назвою «Різдвяні звуки» (Świąteczne brzmienie). До хористів приєдналися спеціальні гості – гурт «Гаразд» та Влад Пелих, фіналіст шоу «Голос країни». На концерті публіка мала змогу почути польські та українські колядки, святкові пісні як традиційні, так і у авторських аранжуваннях, а також народні мелодії. Цього ж дня при греко-католицькій парафії було проведено святковий ярмарок.

Фото з фейсбук-сторінки Домівка Ґданськ

Фестиваль учнівської пісні імені Ярослави Поповської

14 грудня відбувся XII Фестиваль учнівської пісні імені Ярослави Поповської у Перемишлі. Свято проходило напередодні 110-ї річниці від дня народження однієї з найвидатніших постатей культурного життя післявоєнного Перемишля – професорки Ярослави Поповської.

На відміну від попереднього фестивалю, котрий був організований у школі, цьогорічний відбувся у Народному домі. На сцені театрального залу 80 молодих артистів презентували свої вокальні здібності. Учні школи виступили з різним репертуаром: можна було почути народні, сучасні рокові, а також авторські пісні. Нагороджували не лише окремих виконавців, але й колективи та «найбільш розспіваний клас». Вперше була можливість взяти участь у категорії «Родинний гурт».

Учнів до конкурсу підготували вчительки Наталія Шелест, Оксана Павлова й Олена Проценко та батьки.

«Це був неймовірний день, сповнений яскравих емоцій, талановитих учасників і чудової музики. Всі діти показали свої найкращі виступи, а підтримка глядачів була неймовірною», – читаємо на фейсбук-сторінці школи імені Маркіяна Шашкевича у Перемишлі.

Під час заходу також проводили збір у рамах акції «Свята без тата», куди діти приносили солодощі.

Фестиваль відбувся завдяки Стипендіальному фонду імені Ярослави Поповської, батьківській раді перемиської «шашкевичівки» та Перемиському відділу ОУП.

Фото з фейсбук-сторінки Народного дому (автор Адам Яремко)

Благодійний різдвяний ярмарок у Варшаві

Фонд Uniters разом з Українським домом у Варшаві та Об'єднанням українців у Польщі 14 грудня організували в польській столиці благодійний різдвяний ярмарок. Подія відбулася у Торговому домі братів Яблковських. На ньому можна було придбати прикраси ручної роботи, святковий декор, одяг, кераміку, свічки, предмети живопису, домашню випічку та інші страви від майже 50 майстрів, що зголосилися на участь у події. Гостей ярмарку також запрошували відвідати творчі заняття для дітей «Різдвяна зірка» та майстер-класи для дорослих із виготовлення зірки з вощини та різдвяного павука з соломи.

Охочі могли пожертвувати кошти на збірку в рамах акції «Свята без тата». Була підготовлена теж художня програма. Для відвідувачів виступили гурти «Kapela a'Postola», «Море» та інші музиканти.

«Ми об'єднали сили заради благородної мети – збору коштів на різдвяні подарунки для дітей із прифронтової зони в Україні. Завдяки спільним зусиллям нам вдалося зібрати 9000 злотих!» – написали після події на своїй фейсбук-сторінці члени Фонду Uniters.

У межах цьогорічної акції «Свята без тата» організатори придбали та збирали теплі ковдри, грілки для рук, вітаміни, термочашки, шапки, шарфи, рукавиці, ліхтарики та батарейки, вушні затички, нові м'які іграшки та соло-

eprasa.pl 958d5387ef

дощі. Ініціатори проєкту поставили перед собою завдання подарувати різдвяні подарунки понад 19 тисячам дітей, які живуть в Україні на лінії фронту, зокрема на Херсонщині, Харківщині, Сумщині, Донеччині та Луганщині.

Фото з фейсбук-сторінки Посольства України у Польщі

Європейський форум української діаспори

14 грудня у Новому Саді (Сербія) у гібридному форматі проходив Європейський форум української діаспори «Новий Сад 2024».

Подія була присвячена 75-річчю Європейського конгресу українців (ЕКУ), питанням розвитку українських громад у Європі та проблемам європейської діаспори. Про це повідомлено на фейсбук-сторінці ЕКУ. Всього участь у події взяло понад 650 учасників – представників українських громад із щонайменше 55 країн світу.

Форум відкрив Мирослав Гочак, віцепрезидент Європейського конгресу українців, а з вітальними словами виступили, зокрема, Володимир Толкач, посол України в Сербії, Богдан Райчинець, президент ЕКУ, Ярослава Хортяні, голова Світової федерації українських жіночих організацій.

У тематичному блоці «Культурна ідентичність як засіб самозбереження в мультикультурному середовищі» серед спікерів був Мирослав Скірка, голова Об'єднання українців у Польщі. Очільник ОУП говорив про ситуацію та перспективи українців у Польщі.

«Наша громада українців у Польщі зараз нараховує понад два мільйони. Це українська національна меншина, якої за останнім переписом населення за 2021 рік – 80 тисяч, але це теж громадяни, які були тут до повномасштабної війни в Україні й біженці, яких маємо майже мільйон. Тобто наша громада – дуже різноманітна», – говорив голова Об'єднання.

Мирослав Скірка згадав про виклики, з якими стикаються українці у Польщі, про тиск інформаційного російського простору та як він впливає на відносини українців із польським суспільством. Також розповів про вживання української мови, яка є «елементом збереження ідентичності».

«Для людей поза Україною, тобто меншин, мова є певним культурним кодом. Вона дуже важлива. Ми відчуваємо потребу дуже інтенсивної роботи, щоб цю мову зберегти й цією мовою розвивати українську культуру», – зазначив голова Об'єднання. Очільник організації сказав теж про права нацменшини й громадян України у Польщі та про освіту. Нагадав, що разом зі шкільним обов'язком для учнів-біженців, яких у польських школах зараз нараховують 246 тисяч, Міністерство національної освіти Польщі передбачало, серед іншого, що учні матимуть можливість відвідувати уроки української мови в польських школах, котрі проводять вчителі з України.

«Ми сподівалися, що до польських шкіл буде введено так званий український компонент. Ми про це говорили на початку 2024 року з Міністерством національної освіти, і тоді справа здавалася очевидною, – вказав Мирослав Скірка. Він пояснив, що, попри певні домовленості між польською та українською сторонами щодо навчання української мови, нічого не було реалізовано. – Як стало видно, що до чого, то зміни, про які говорили, не були введені. У цьому питанні Польща по суті зараз реалізує політику асиміляції українських дітей. Ідеться про те, щоб ці діти здобули гарну освіту, добрий життєвий старт, але їхня національна ідентичність не цікавить польську державу взагалі».

Весь запис доповіді голови ОУП та інших учасників форуму можна подивитися на ютуб-каналі «YUkrainians Media» (Європейський форум української діаспори «Новий Сад 2024»).

Під час форуму відбулися ще два тематичні блоки, де доповідачі говорили про освіту, мову, родину, церкву та як протидіяти швидкій асиміляції. Також обговорено нові виклики ЕКУ, серед яких – розбудова мережі, інтеграція, утримання й зміцнення громад.

Фото з фейсбук-сторінки Європейського конгресу українців

Святий Миколай в церкві у Зеленій Горі

Українці, віряни греко-католицької парафії Зеленої Гори й околиць міста, а особливо дітки, 8 грудня привітали Святого Миколая у своєму храмі. Усі присутні вітали його піснею «Ой, хто, хто Миколая любить». Діти, яких підготувала пані Ірина, віршами й піснями запрошували Святого Миколая до нашої святині. Погляди юних учасників свята були спрямовані на вхідні двері нашої церкви. Коли там з'явився Святий Миколай, настала тиша, яку порушив голос гостя, котрий крокував з мішком подарунків. Ангели, що допомагали Миколаю, підготували йому належне місце перед іконостасом. Святий сів у крісло й читав імена дітей. Ті підходили до нього, розповідали коротенькі вірші або співали, після чого одержували подарунки. Думаю, що наші діточки були дуже задоволені зустріччю зі Святим Миколаєм. Також і він був задоволений поведінкою зеленогірських дітей. Подякував їм за привітання і пообіцяв, що через рік знов завітає до нашого храму. Тільки з Богом до Святого!

Василь ШЛЯХТИЧ

Фото надав автор допису

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 958d5387ef

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Різдво-2024

Різдво в 2024 році Україна святкувала разом з іншим світом – 24 грудня. Зустріла вона свято з прикрашеними ялинками та різдвяними подарунками, однак під російськими масованими обстрілами та, як це є з початку війни, без вихідних днів.

В **столиці** не проводили жодних офіційних масових заходів, ярмарків чи розваг. Однак ще 6 грудня, на День Святого Миколая, на Софійській площі в Києві засяяла головна ялинка країни. Цього року вона була біла і штучна, виконана у мінімалістичному стилі, але на три метри вища, ніж минулорічна – 15 метрів. Святкове дерево прикрашала гірлянда довжиною два кілометри та дві тисячі бірюзових іграшок. Блакитні кулі додавали святкового настрою, а різдвяна зірка на вершині нагадувала про надію і віру. «Білий колір ялинки символізує початок світлого й чистого шляху, нагадуючи про оновлення, яке приносять Різдво Христове та Новий рік», – сказали у київській мерії.

Ялинка підсвічується щодня з 17:00 до 21:00 для економії електроенергії і буде працювати до 10 січня.

Поруч із деревом на Софійській площі розмістили символічну фотозону «Крила Фенікса» з qr-кодами благодійних фондів та кілька будиночків для продажу виключно сувенірної продукції. Цьогорічну головну ялинку країни придбали за кошти меценатів.

Фото – t.me/KyivCityOfficial

Цьогоріч головною ялинкою **Львова** став «випадково врятований саджанець».

«Центральну ялинку Львова подарує сім'я Ярослава та Ганни Підвірних із села Бірки. 20 років тому пані Ганна випадково знайшла маленький зламаний саджанець на дорозі. Завдяки турботі її чоловіка та онука деревце виросло у величезну красуню, яка вже не поміщається на подвір'ї. І ось, після чотирьох років роздумів, родина вирішила подарувати ялинку місту», – розповіли у Львівській міській раді.

18-метрову новорічну красуню прикрасили ілюмінацією, яку закупили ще у 2018 році, а на її верхівці можна було побачити протитанковий «їжак» 2022-го.

Ялинку традиційно встановили на площі перед Оперним театром та відкрили 5 грудня під колядки хору «Гомін».

Фото – фейсбук-сторінка ЛМР

У **Харкові** головну ялинку міста встановили всередині метро – на станції «Університет». Традицію прикрашати ялинку в метрополітені започаткували у 2022 році.

Фото – Центральний парк Харкова/Telegram

Ялинки встановили також в **Івано-Франківську, Луцьку, Тернополі, Рівному, Ужгороді, Дніпрі, Полтаві, Одесі,** натомість в деяких містах від цього відмовилися, наприклад, у Вінниці, Черкасах, Кропивницькому, Кривому Розі, Житомирі, Чернігові, Миколаєві.

Івано-Франківськ. Фото з фейсбук-сторінки мера міста

В різних містах України, однак, проходили певні різдвяні події чи були відкриті святкові локації. Так, у Львові

eprasa.pl 958d5387ef

встановили найбільший в Україні тризуб з 340 дідухів. Його висота – понад 7 метрів. Дідухів плели поранені військовослужбовці 80-ї окремої Десантно-штурмової Галицької бригади під пильним керівництвом 96-річної львів'янки Пелагії Живко. Про це повідомила Львівська міська рада.

За своє життя жінка пережила 5 воєн, депортацію та ув'язнення. Утім, попри залякування та переслідування радянською владою жінка щороку плела дідуха на Різдво. «Для мене цей тризуб – найважливіший у моєму житті і в житті нашої України. Він пройшов Казахстан, Сибір – всюди я в'язала. Хоч мене переслідували, листи на мене писали, бандерівкою називали, але я ним горджуся. Я дякую нашим військовим, з якими ми разом плели цей тризуб. І дай Боже, щоб ми разом дочекалися нашої перемоги», – сказала 96-річна майстриня.

За словами військовослужбовця 80-ї ОДШБр Андрія Бойчука, дідухів плели з жита, вівса та пшениці. Сам процес став своєрідною терапією для захисників, які зазнали поранень на фронті. «Це символ нашої єдності, наших традицій, які ми не забуваємо і плекаємо. Ми хочемо показати нашу силу і волю, яку ніколи не здолати ворогу. Цей тризуб – символ наших воїнів, які оберігають українські землі, символ десантника, який стоїть на гарячій точці до останнього подиху», – додав Андрій Бойчук.

Минулого року тризуб встановив національний рекорд. У 2023-му він був у Києві, а цьогоріч – його привезли до Львова. Дідух встановили на площі перед пам'ятником Тарасу Шевченку до 26 грудня.

Фото – Львівська ОДА

Влада **Кропивницького** повідомила, що з початком повномасштабного вторгнення у громаді ухвалили рішення про недоцільність витрачати бюджетні кошти на придбання нової штучної зеленої красуні. «Тому вже три роки поспіль прикрашаємо ялинки, які ростуть на площі перед Кропивницькою міською радою. Також зазначаємо, що програма святкування різдвяних свят в 2024 році не передбачена», – йдеться у повідомленні. Окрім того, на площі перед міською радою запрацювало «різдвяне містечко», де кропивничан і гостей міста пригощали солодощами та гарячими напоями. У Туристично-інформаційному центрі облаштували новорічну Резиденцію Святого Миколая, де усі охочі могли зробити сімейне фото.

У **Вінницькій** міській раді повідомили, що цьогоріч у центральному парку не ставитимуть ялинки. Уже третій рік поспіль таке рішення ухвалили зважаючи на ситуацію в країні. «Ми вважаємо, що в умовах війни потрібно спрямувати ресурси на підтримку захисників, які боронять наш спокій. Крім того, відмова від святкувань – це знак солідарності з тими, хто зараз на фронті або втратив на війні близьку людину. Тому такі заходи, на нашу думку, не доречні», – кажуть у міськраді.

В **Житомирі** у міськраді зазначили, що хочуть організувати свято для малечі: «Буде працювати маєток Філіпова (Дім української культури) як резиденція Святого Миколая. Тож ми запрошуємо вчителів та вихователів реєструвати своїх діток сюди на відвідини. Їх чекатимуть майстеркласи, вони писатимуть листи до Святого Миколая, а також невеличка інтерактивна програма»». Резиденцію відкрили 3 грудня, вона працювала до 24 грудня.

В **Сумах** не встановлювали головну ялинку, однак прикрасили живу, що розташована біля фонтану «Садко». На це не витрачали кошти з міського бюджету. Жодних ярмарків не було, натомість, якщо б дозволяла безпекова ситуація, то, можливо, будуть працювати дитячі атракціони.

24 грудня президент Володимир Зеленський звернувся до українців у Різдво, згадавши, що український композитор Микола Леонтович написав «Щедрик» у місті Покровськ, до якого рухаються окупаційні війська. «Божественна музика, написана там, і зло, яке туди принесла росія, яскраво показує, в чому різниця між нами й ними, – сказав президент. – Ми прагнемо творити, а для когось сенс життя – сіяти смерть. Ми хочемо спокою, хочемо справедливості, миру. Все, що нам треба – мирно жити на своїй землі, бачити сонце, своє небо, а в ньому різдвяну зорю, а не іранські „Шахеди" та російські ракети. Але декому нудно й не вистачає двіжухи».

Цим він натякнув на слова владіміра путіна, який днями сказав про війну, що коли у росіян усе спокійно, то хочеться їм «двіжухи».

«Ми сьогодні пліч-о-пліч, ми не загубимося, – додав Зеленський. – Наживо чи подумки ми привітаємо одне одного, подзвонимо батькам, поцілуємо дітей, обіймемо рідних, згадаємо своїх. Наживо, на відстані чи в душі – українці сьогодні разом. І допоки ми це робимо, у зла немає шансів. І ця наша єдність і тепло одне до одного і є справжнім духом Різдва. Його унікальною атмосферою, яку ми попри все збережемо всередині себе. І поділимося з тими, хто поруч. З усіма, кого любимо. З усіма, хто для нас рідний».

На свято росіяни знову масово обстрілювали Україну, зокрема її енергетичну інфраструктуру. В різдвяну ніч українська ППО знищила 113 повітряних цілей рф (55 крилатих ракет, 4 керовані авіаційні ракети та 54 безпілотники ворога зі 184 повітряних цілей).

«путін свідомо обрав Різдво для атаки. Що може бути більш нелюдським? Понад 70 ракет, серед яких балістичні, і більш ніж сотня ударних дронів. Цілі – наша енергетика. Вони продовжують боротися за блекаут в Україні. За попередніми даними, нашим захисникам вдалося збити понад 50 ракет і значну частину дронів. На жаль, є влучання», – сказав Володимир Зеленський.

«Нинішній різдвяний терор – це відповідь путіна тим, хто говорив про ілюзорне різдвяне перемир'я», – додав голова української дипломатії Андрій Сибіга. ●

eprasa.pl 958d5387ef

Діти, що народилися в 2024 році

▲ **Лілянна Дуда**, 14.06.2024, вага 3220 г, зріст 56 см, Вроцлав

▲ **Лілія Гарасим**, 22.02.2024, вага 3290 г, зріст 54 см, Щецін

▲ **Марія Лабуда**, 3.08.2024, вага 3050 г, зріст 52 см, Любін-Волів, доня Дарії і Бориса

▲ **Анастасія Дуда**, 24.06.2024, вага 3180 г, зріст 57 см, Білий Бір, батьки – Олександра і Аркадій

▲ **Іван Шахмат**, 12.01.2024, вага 3570 г, Перемишль, батьки – Дарія та Михайло

▲ **Ганя Наталка Путько**, 20.05.2024, вага 3050 г, зріст 54 см, Ґданськ, доня Касі і Ромка

◄ **Оленка Богуславська,** вага 3280 г, зріст 57 см, Ґданськ

▲ **Тома Теодор Жмуда**, 26.08.24, вага 3700 г, зріст 55 см, Ґданськ, батьки – Анна і Ярослав

eprasa.pl 958d5387ef

▲ **Антоній Балло**, 15.03.2024, вага 3700 г, зріст 57 см, Більськ-Підляський, батьки – Ярослав та Йоанна

▲ **Ганна Толя Возняк,** 21.05.2024, донька Ольги Павліщи та Марціна Возняка

▲ **Зузя Зіельке**, вага 3330 г, зріст 53 см, Лемборк

▲ **Анна Заяць**, 19.12.2024, вага 3450 г, зріст 56 см, Перемишль

▲ **Ігор Гнатюк,** 18.10.2024, вага 3940 г, зріст 62 см, Кошалін

▲ **Юрій Віктор Пшибила**, 24.07.2024, вага 4190 г, зріст 60 см, батьки – Ксеня Онишканич-Пшибила, Віктор Пшибила, Новий Тарґ

▲ **Софія Потопник**, 21.07.2024, вага 3050 г, зріст 62 см, донька Михайла і Олени з дому Боднар, Варшава

▲ **Юліан Олександр Колосівський**, 15.05.2024, вага 3960 г, зріст 56 см, Щецін

eprasa.pl 958d5387ef

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

Підляське свято українських колядок у Черемсі

Учасниці гурту «Ярина»

Вони зворушують та вводять людей у святковий настрій. Йдеться про колядки, які звучать не лише у час Різдва Христового, коли наші домівки відвідують колядники, але й на різного роду колядних заходах. 15 грудня українські колядки і щедрівки прозвучали в Черемсі у Гайнівському повіті.

Всі ми вже звикли до того, що майже два місяці – від середини грудня аж до початку лютого – у школах, осередках культури, при парафіях тощо проходять колядні концерти. Кожного року такі заходи організує також Союз українців Підляшшя. Перший «Вечір колядок» за участі виконавців українських пісень пройшов у Ґмінному осередку культури в Черемсі.

«Різдвяний піст вводить людей у святковий час. Знаємо, що колядки можна вже співати від свята Введення в храм Пресвятої Діви Марії. Тому ми вирішили, що саме в Пилиповому пості будемо циклічно організувати в Черемсі колядний концерт», – пояснює голова СУП Марія Рижик.

Черемха – це невелика оселя з традиціями українського національного життя. У місцевій школі відбуваються уроки української мови, діє український дитячо-молодіжний ансамбль «Гілочка» під керівництвом Ірини Вишенко та проходять українські заходи, як, наприклад, осінні «Джерела – українські традиції і трансформації». Місцева молодь, яка виїжджає з Черемхи на навчання, часто продовжує підтримувати місцеву культуру і традиції.

Анета Явдосюк, родом з недалекої від Черемхи Добриводи, співає у колективі «Добрина» з Білостока, яку заснували черемиські дівчата, вихованки «Гілочки». Вона зі співочої сім'ї – її бабуся це відома співачка Ніна Явдосюк.

«Колись я ходила і колядувала на селі. Колядки теж співаємо вдома, цілою родиною. Цю традицію переймаємо в „Добрині" – стараємося утримати автентичність колядок з Підляшшя», – говорить Анета.

Родом з Рипчиць, іншого села неподалік від Черемхи – Аґнєшка Парфінюк. Вона закінчила початкову школу в Черемсі, де вивчала також українську мову, та співала в «Гілочці». Після навчання повернулася в рідні сторони та зараз з сім'єю – чоловіком та чотирма дітьми – живе саме в Черемсі. Аґнєшка дуже залучена в українські справи – вона авторка інтернет-передачі «Українське слово» та веде українські заходи в регіоні, в тому числі «Вечір колядок». Зараз духом українства проймаються її діти.

«Дуже приємно дивитися виступи своїх дітей, які переймають традицію колядування, бо я також виступала з „Гілочкою" з колядками, але й колядувала по хатах. Можна гордитися, що діти хочуть співати, підтримувати традицію», – каже молода мама.

З колядками на концерті виступали в першу чергу колективи, які діють при Союзі українців Підляшшя. Крім «Гілочки» і «Добрини», це була «Родина» з Дуб'яжина. Фольклорний гурт, що його веде Єлизавета Томчук, не стоїть на місці – він не лише поповнює свій репертуар, але й збагачує склад.

Варвара Горальчук – це підляська письменниця, авторка художніх книжок «Nadzieja aż po horyzont», яка розповідає історію підляської сім'ї в біженстві, та «Miód» – про життя підляшан у міжвоєнній Польщі. Вона живе у Мокрому в ґміні Більськ-Підляський та вже кілька місяців співає з «Родиною».

«Которогось разу літом прийшлі до мене кобєткі з „Родіни" і попросілі, коб я долучилась до їх, – говорить письменниця говіркою свого села. – Я кажу: „Співаті не вміею", а воніе зачалі сміятісь: „Як то не вміеєш? То ж то

«Гілочка»

eprasa.pl 958d5387ef

всіе наши піесні. Напевно вміеєш". Попробувала, сподобалося, осталась і співаю».

При Союзі українців Підляшшя діє ще один колектив – це «Думка» з Більська-Підляського. Група молода, бо існує неповні три роки. Спершу вела її Юлія Панасюк, воєнна біженка з Рівного, однак, коли вона переїхала жити в Білосток, «Думку» перейняла Анна Литвинчук, також родом з України. Вона – диригентка хору православної парафії Успіння Пресвятої Богородиці в Більську-Підляському, отже разом з нею в колективі з'явилися нові учасники. Помінялася також манера співання. Оскільки «Думка» починала як фольклорний чоловічий колектив, то зараз ансамбль презентує публіці більш хорове виконання.

«Ярина»

Як підкреслює нова керівниця як на Підляшші, так і на її рідній Волині, виконують схожі колядки. На концерт вона підібрала досить цікавий та різноманітний репертуар.

«Одну колядку написав пан з Сім'ятич – „На сході зірка засвітила". Ми теж співали колядку „Вже зірка сходить", автор якої є з люблінської землі. „Ой, над Віфлеємом" – це така сучасна, а „Ой, підемо, пане брате" – то вже старенька-старенька колядка», – пояснює нова керівниця «Думки».

«Думка»

Зараз у регіоні потенціал, якщо йдеться про виконавців українських пісень, доволі великий. Багато доброго робить Конкурс української пісні «З підляської криниці», який мобілізує колективи, навіть ті, які офіційно звуть себе «білоруськими», залучати до свого репертуару українські твори. Дякуючи цьому, можна зараз організувати набагато більше українських концертів, спираючись лише на місцевий потенціал.

З часу останнього конкурсу «З підляської криниці» постійно на українських заходах у регіоні виступає «Ярина» з Більська-Підляського. Цікаво, що групу з українською назвою веде інструкторка з Білорусі, яка охоче залучає до репертуару українські пісні. Колектив існує віднедавна – як підкреслюють його учасниці, у більшості пенсіонерки: «Ми – ярина, молодоє збуоже, хоч самі немолодиї». Зате рівень ансамблю дуже високий.

«Родина»

Від кількох тижнів з «Яриною» співає Аліна Бабулевич з Красного села, що в ґміні Ботьки.

«Я мало ще вміею, алє як била мала, то мнуого співала. Все говорат, що як вроділась, то найперш плакала, а потом співала», – жартує нова учасниця гурту. Як не дивно – вона відверто каже про себе, що вона українка.

На завершення концерту з українськими колядками виступив хор «Echo Puszczy», який діє при Гайнівському будинку культури.

Концерт у Черемсі зібрав повний зал людей, також з-поза цієї місцевості.

Мирослав Балло приїхав послухати колядок з Орлі. Він сам співаюча людина – у минулому виступав разом з колективом «Вервочки» з Орлі, а зараз співає у «Курантах» у Більську-Підляському.

«Не знаю, чи виконавці довго пришиковуваліся, алє всіе заспівалі перфекцийно», – похвалив він після концерту рівень виступаючих.

З концерту в Черемсі почався колядний «марафон» виконавців, які ще заспівають не на одному колядному заході. Вже через три дні після концерту в Черемсі у Більську-Підляському Союз українців Підляшшя організував конкурс українських колядок «Бог ся рождає, зірка сіяє». Виступили на ньому діти, які вивчають українську мову як рідну в Більську-Підляському, Черемсі і Білостоці. А наступні колядні концерти українців регіону пройдуть уже в новому році – 12 січня «Вечір колядок» відбудеться у Білостоці, а 15 січня у Більську-Підляському заколядують діти, які вивчають українську мову в місцевому садочку та початковій школі. ●

eprasa.pl 958d5387ef

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

«Братерство в пісні й танці»

Уже вдруге І Загальноосвітній ліцей імені Тараса Шевченка у Білому Борі у співпраці з місцевим гуртком ОУП організував проєкт «Братерство в пісні й танці», у рамах якого проведено аж шість концертів, зокрема у Старґарді, Інську, Щеціні, Тшеб'ятові, Валчі та Щецінку. Проєкт відбувався від травня до грудня під почесним патронатом маршалка Західнопоморського воєводства Ольґерда Ґеблевіча.

Два роки тому, під час першої едиції цього проєкту, концертів було всього два. Отже, ініціатива розвивається і щораз більше міст хоче організувати у себе виступи наших дітей. Адже хоровий спів, танці, театральні вистави чи інструментальні номери – це те, що незмінно приваблює глядачів. А молодь охоче бере участь у концертах, бо буває, що одна й та сама особа співає, танцює, грає у театральній виставі та ще веде подію у ролі конферансьє. З дітьми працювали Наталія Салань, яка проводить театральні заняття, Олеся Мясушкіна, що опікується танцювальним колективом, та Галина Томич, керівниця вокальних гуртів.

– Аналізуючи проєкт, можу тільки висловити своє задоволення, оскільки бачу, як молодь з року в рік розвивається. Саме тому й організовуємо концерти, аби молодь могла показати себе за межами наших білобірських шкіл й таким чином промувати їх, – розповідає Катерина Полевчак, координаторка проєкту. Спільні виїзди також сприяють ще більшій інтеграції молодих артистів і збереженню нашої ідентичності.

Промоція школи вкрай потрібна, бо кількість у ній дітей з Польщі дуже низька – нині там навчається насамперед молодь з України. І тому до організації окремих концертів на місцях активно долучилися гуртки місцевих структур ОУП.

– Нам дуже приємно, що в Щецінку організовуються українські заходи, й маю надію, що їх буде щораз більше. Останніми роками наша громада була передусім зосереджена на побудові церкви, а зараз хочемо більш зосередитись на культурно-громадському житті, – говорить Петро Вуєк, який від вересня є новим головою щецінецького гуртка ОУП. Від цього часу відбулося вже багато подій: у місті організовано перегляд українського кіно, відзначено пам'ять жертв Голодомору за участю учнів білобірської школи, проведено День святого Миколая, а зараз організовано концерт в рамах проєкту «Братерство в пісні й танці». Можливо, дехто з дітей із Щецінка вирішить навчатися саме у білобірських школах. ●

eprasa.pl 958d5387ef

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

Різдвяна зустріч у Білому Борі

У Святвечір за традицією родини збираються на спільну вечерю. У Білому Борі шкільна українська родина – дуже велика, бо цього року за святковий стіл сіло аж понад двісті осіб: учні І Загальноосвітнього ліцею та Початкової школи імені Тараса Шевченка, випускники, вчителі, вихователі гуртожитку, працівники адміністрації та обслуговування, батьки дітей та запрошені гості. Усі ділилися просфорою, святковими стравами, дивилися вертепи, підготовлені учнями, та спільно співали колядки. Різдвяний настрій передавався кожному.

– Зустрічаємося тут сьогодні, щоб підтримувати традиції та різдвяні звичаї, а тим самим об'єднувати покоління та нашу місцеву громаду. Святкуймо, радіймо, що Христос родився, що в яслах на сіні Він для нас з'явився. Різдво – це особливе свято. Це час прощення, доброти, рефлексій. У Святвечір сідаємо за стіл, аби черговий раз переживати народження Ісуса Христа і черговий раз поділитися хлібом – символом єднання, приязні та любові, – говорила молодь, вітаючи учасників Святвечора.

– Народження Ісуса Христа – це наша надія на краще майбутнє. Сьогодні в Україні триває війна. Ісус Христос – це князь миру, а мир нам потрібний не лише там, де війна. Мир потрібен також у наших сім'ях, родинах, спільнотах та суспільстві. Ми, однак, повинні запитати себе, чим насправді для нас є Ісус Христос? Бо коли дивимося на світ, то бачимо чисту комерцію. Кожного дня нас супроводжують колядки, ми можемо купити різні речі, однак, коли надходить Святий вечір, то вже не відчуваємо приходу Ісуса Христа. Ми немовби це вже пережили. Тому сьогодні, у цей особливий час, бажаю перш за все непохитної віри, щоб ніхто не падав духом і щоб у вас була Надія та Любов. Бажаю Миру Україні. Щоб ми жили не лише самі для себе, але для іншої людини. Віра – це дар. Можливо, сьогодні це і нагода, аби цей дар прийняти, – сказав отець Павло Почекайло, нинішній парох парафії у Валчі, а у минулому білобірський сотрудник.

Під час білобірського Святвечора особливі побажання учасники свята керували до дітей та молоді з України, які через війну не можуть поїхати на Батьківщину.

– Передавайте щирі вітання вашим близьким, рідним, нашим захисникам. Ви тут маєте нагоду навчатися, тут не відчуваєте тривог, після яких потрібно сходити до бомбосховищ. Використайте цей час, щоб здобувати знання. Україна потребує мудрих людей, які не будуть користуватися корупцією, а будуть справжніми українцями й не боятимуться віддати своє життя за ті цінності, які нам передавали наші предки, – наголосив отець Павло Почекайло.

Хвилиною мовчання було вшановано пам'ять усіх загиблих захисників України, а також колишньої директорки початкової школи Ірини Дрозд та керівниці гуртожитку Анни Мазур, які відійшли у вічність в останні роки. ●

eprasa.pl 958d5387ef

Історичний календар

СІЧЕНЬ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО
Фото з Вікіпедії

5 січня 1880 р. – 145 років тому на Івано-Франківщині народився Василь Костів, більше відомий під псевдонімом Верховинець, хореограф, перший теоретик українського народного танцю, композитор, диригент і фольклорист. Максим Рильський називав Василя Верховинця «чародієм українського танцю».

Народився у родині селянина-бідняка, у 12 років успішно закінчив сільську школу й поїхав вчитися в бурсу при Ставропігійському інституті (Львів), де готували слухачів для духовної та учительської семінарій. 1899 року закінчив учительську семінарію в Самборі і почав педагогічну діяльність на посаді викладача співів у народних школах.

Показав себе як неабиякий хормейстер і актор. Прийшовши до «Русько-народного театру», виступав на сцені з провідними партіями в музичних постановках. Верховинець мав непоганий, поставлений голос – лірично-драматичний тенор.

1906-го він потрапив до театру Миколи Садовського. «На літо до мене приїхав молодий ще тоді актор Костів, що пізніше грав під прізвищем Верховинця, – згадував Садовський. – Цей молодий, але дуже музикальний хлопець дав мені ідею перекласти оперу „Галька" і „Сільська честь". А тим часом ми почали разом розучувати оперу „Продана наречена". Тижнів зо півтора я вже свою партію знав, і він почав розписувати інші партії, щоб мати готові, коли трупа з'їдеться на літній сезон. Ми вдвох рушили на сезон до Полтави, де я з половини липня найняв театр у саду, що належав громаді полтавських урядовців».

У цьому театрі Василь Верховинець працював як актор, хормейстер та диригент упродовж 1906-1919 років.

1930 року у Полтаві Верховинець разом з дружиною, акторкою Євдокією Волошко, створив жіночий колектив театралізованого співу «Жінхоранс». Вони виступали в новому оригінальному жанрі театралізованої пісні, який базувався на традиції українських пісень-діалогів, ігрових пісень і танців. Цей колектив із шаленим успіхом гастролював по містах СРСР.

1935 року в Лондоні відбувся Перший міжнародний фестиваль народного танцю. Колективи оперних театрів з Києва та Харкова готував Верховинець. Парубочий триколінний «Гопак» виконувався у дуже швидкому темпі, схожому на вихор. До закінчення танцю зал загримів оплесками. «Все це було новим для нас, – писала „Таймс" від 18 липня 1935-го. – Танцюристи з України виконали „Гопак" з такою професійною майстерністю, що сколихнули публіку, розпалили її ентузіазм».

Протягом 1927-1937 років його тричі заарештовували у «Справі СВУ», за вигаданими звинуваченням у шпигунстві на користь Польщі, у організації повстання проти радянської влади. У 1938 році виїзна сесія Військової колегії Верховного Суду СРСР у Києві винесла Верховинцю вищу міру покарання.

Розстріляли його у Києві 11 квітня 1938 року.

20 січня 1865 р. в селі Солонім на Харківщині народився князь Михайло Туган-Барановський, економіст світового рівня, автор першого підручника з політекономії, генеральний секретар фінансів Центральної Ради, один із фундаторів Української Академії наук.

Батько Михайла Туган-Барановського був мурзою із нащадків Чингісхана: у 1410 році Туган-бек, командувач татарської кінноти, закохався й одружився з князівною Розалією Барановською, після чого рід отримав подвійне прізвище. Мати Михайла – Ганна Монтвід – була українкою із старовинного князівського роду, чиї корені сягають роду князя Гедиміна. Відчувати себе українцем Михайлові допомагала і тітка Олександра Монтвід, яка мала літературний салон, друкувала власні твори. Пізніше Туган-Барановський писав: «Народився я в Харківській губернії… за походженням наполовину українець… у ранній юності і на університетській лаві почував себе українським патріотом».

Навчання Михайло розпочав у Московській гімназії, продовжив у Київській і завершив у Харківській гімназії, 1884-го поступив на фізико-математичний факультет Харківського університету, але був відрахований за політичну неблагонадійність, тож вищу освіту отримав екстерном, закінчивши один за одним два факультети: фізико-математичний та юридично-економічний. В Англії він вивчав фабричне законодавство та матеріали парламентських комісій, захистив у Московському університеті магістерську дисертацію з історії економічних криз у Англії, а пізніше й докторську.

Наукові праці молодого вченого знаходять відгук за кордоном. Однак в Російській імперії його почали вважати неблагонадійним, небезпечним марксистом, тому наказом міністра народної освіти Туган-Барановського було усунуто від наукової та викладацької діяльності. Навесні 1901 року за участь у студентській демонстрації його арештовують і висилають до Полтавської губернії. Упродовж чотирьох років він жив в Україні у селі Пізники Лохвицького повіту у родині давнього знайомого Федора Русинова, де закохався в його доньку Ольгу і одружився. На матеріалах української господарської діяльності Туган-Барановський пише перший в імперії підручник «Основи політичної економії», очолює журнал «Вестник кооперации», який вважався на той час найкращим у світі.

eprasa.pl 958d5387ef

У 1917 році Володимир Винниченко надсилає Туган-Барановському телеграму з пропозицією обійняти посаду Генерального секретаря фінансів Центральної Ради, і той погоджується. Туган-Барановський став ініціатором створення Українського товариства економістів і його першим головою. У 1918 році він входив до складу групи вчених, які добивалися створення Української Академії наук. Він створив і очолив спеціальний Інститут економічної кон'юнктури (1918), демографічний (1919) і кооперативний інститути.

Перебуваючи в Україні, Туган-Барановський намагався вчити українську мову і спілкуватися нею. «Він увесь час силувався говорити по-українськи, хоча це йому мало давалося, іноді не можна було без посмішки дивитися в лице Михайлу Івановичу, коли він говорив українською. Але фізіономія професора була завжди серйозною. „Вибачте, що я так погано говорю, але я мушу практикуватися, бо тільки таким чином я зможу навчитися української мови"», – згадував його колега Петро Пожарський. Свої лекції вчений читав державною мовою. 1919 року побачив світ його підручник українською мовою «Політична економія».

Смерть застала вченого в повному розквіті сил. На Різдво урядова делегація УНР, радником якої був Туган-Барановський, їхала до Парижа на Міжнародну мирну конференцію. Для його сім'ї дали окремий вагон, у вагоні відзначили 54 роки від дня його народження. Сам іменинник почував себе зле, мав високу температуру, всю дорогу лежав. 21 січня 1919 року біля станції Затишок під Одесою серце Михайла Туган-Барановського зупинилося. Офіційна причина смерті – загострення стенокардії. Поховали вченого на старому кладовищі Одеси.

24 січня 1925 р. на хуторі Каленівщина Роменського повіту на Полтавщині у селянській родині народився Петро Ротач (літературні псевдоніми: Петро Самотній, Пет. Ро, П. Петрович, Микола Гомін, Роман Петренко, П. Чатор тощо) – поет, письменник, літературознавець, енциклопедист, перекладач. Член НСПУ (1992), почесний член Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка (1998).

Його мати була неписьменна, а батько закінчив церковно-приходську школу і вдосконалював свої знання читанням книг. Знав напам'ять Шевченкового «Кобзаря», часто читав його дітям на ніч, любив історичну літературу, написав історію свого життя і рідного села. Від батька Петро перейняв і любов до України, і літературний талант, і інтерес до кобзаревої спадщини – пізніше він досліджуватиме життя Шевченка, його зв'язки з Полтавщиною.

За мірками радянської системи Петро Ротач був тричі неблагонадійним: походив із розкуркуленої родини, в 1942-му потрапив як остарбайтер до Німеччини, де за кілька років налагодив зв'язки із українським патріотичним рухом. Тоді ж за кордоном вийшла друком його повість про Голодомор 1932-33 років, який ще дитиною бачив на власні очі.

Саме тому, коли після війни Ротач повернувся в Україну, він одразу потрапив під пильний нагляд КДБ. Система чинила перешкоди для здобуття вищої освіти, тож лише в 1949-му Петру ціною неймовірних зусиль вдалося вступити до Полтавського педагогічного інституту. Тут він познайомився з майбутньою дружиною, з якою потім був поряд усе життя.

Найближчими друзями він вважав Феодосія Рогового і Григора Тютюнника, листувався з Ганною Черінь, Яром Славутичем, Дмитром Нитченком, Ігорем Качуровським.

Петру Ротачу довелося працювати службовцем, радіожурналістом, шкільним бібліотекарем, учителем мови і літератури, паралельно він займався краєзнавчими розвідками. Наприкінці 50-х почав укладати бібліографічний словник «Літературна Полтавщина», де вперше увів у науковий обіг біографії репресованих земляків-письменників – загалом 577 статей-персоналій. Обходячи заборони, друкувався в українських та російських виданнях, закордонних часописах. Через об'єктивність у наукових дослідженнях і чітку громадянську позицію потерпав від надмірної «уваги» тоталітарної системи.

«Щомісяця викликали в КГБ, схиляли до співпраці з органами. Обіцяли взамін зняти заборону друкуватися. Я відповів: нехай краще інші стежать за мною, аніж я за кимось», – писав він у спогадах.

Моральний тиск, таємне стеження, перегляд листів, прослуховування телефонних розмов тривали навіть у 80-х роках, в часи так званої горбачовської перебудови. Але Петро Ротач вперто продовжував літературну працю. Він уклав літературний календар «Колоски з літературної ниви» – 131 розповідь про письменників, розміщених за річним календарним циклом. «Розвіяні по чужині: полтавці на еміграції» – дослідження творчого шляху письменників, що вимушено залишили радянську Україну.

Петро Ротач – автор біля трьох тисяч статей в енциклопедичних виданнях, двадцяти п'яти книг. Працею свого життя вважав «Полтавську Шевченкіану». Над виданнями такого об'єму працюють цілі інститути, він же впорався із цим завданням один. Починаючи з 60-х років, прискіпливо збирав та впорядковував відомості про перебування Шевченка в Полтавській губернії, людей, із якими спілкувався, про митців і мистецькі колективи, що торкалися шевченківської тематики у творчості, тощо. Адже саме на Полтавщині Тарас Шевченко відвідав 120 міст, містечок, сіл та хуторів, саме тут написав такі визначальні речі, як «І мертвим, і живим…», «Великий льох», «Розрита могила», «Холодний Яр», поема «Кавказ», «Псалми Давидові», «Наймичка» та інші.

Перші уривки «Шевченкіани» з'являлися у часописі «Добромисл» ще на початку 90-х. У 2007-2010 роках Полтавська облдержадміністрація профінансувала видання обох томів. Автор устиг побачити тільки сигнальний примірник першого тому.

Помер Петро Ротач 13 червня 2007 року. У 2009 році на фасаді будинку в Полтаві, де він прожив 45 років, відкрили пам'ятну дошку, а 2018 року засновано премію Полтавської обласної ради імені Петра Ротача.

eprasa.pl 958d5387ef

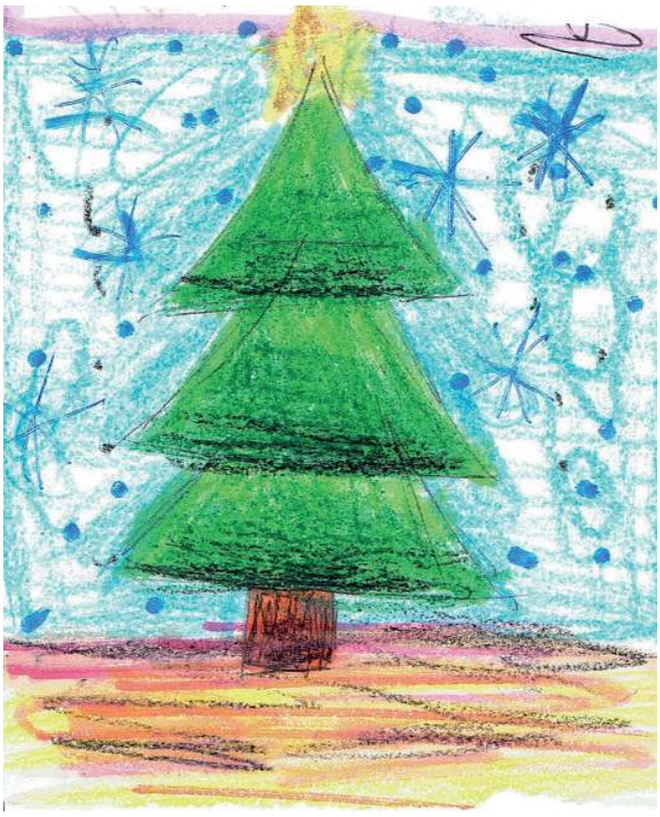

Малюнок Олександри Ґолєц (Свйонтки)

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Юліянскє Різдво 2024 рока

Што року святкуєме Різдво, припоминаюче о потребі вертаня до Бога, який на допомогу нам давно тому зышол з Неба. Святкуване в грудни ци аж в стычни єст тым самым святом, новым Різдвом нашого жытя. Того рока зас маме друге наше Христове Рождество. Не бракує святкуючых го по-старому, некотры сесе найважнішше грудньове свято з призвичаіня святкуют в стычни, а іншы, бо такый календар обовязує в іхній Церкви. В Польщы 6 стычня більшіст православных входит в Різдво Христове, а Греко-католицка церков святкує юж Йордан. Єдны и другы мают великє Господнє Свято. Засідаючы до велийного стола, отверают ся на пришествія Сына Божого в людскій плоти, який Неба не залишыл, а греко-католикы товды торжествуют появу Святой Трійці. Чуют Євангелию о голосі Бога Отця, лунаючім з Небес, та о Дусі Святім в голубинім виді над Сыном Божым, хрещеным во Йордані. Єдны и другы молят ся до того самого Бога, котрый, хоц родит ся в часі, то єст понад часом, адже и понад календарями. Каждый календар єст лем великым «зиґарьом» (іншым од малых и великых, міряючых лем годины обороту землі доокола свойой оси).

Творец часу часови не може быти підкореный, адже бесіда о правдивости того ци іншого календаря єст баламутом чыстой воды. Календар не єст и ниґда не буде нашым богом, адже можна го міняти и не мусиме ся му кланяти. Найважливійшый в нашім жытю все єст и буде Бог, лем він єст Вічный и Незмінный. Він людям, жыючым в часі, фурт обявлят ся и всперат нас як лем може. Сын Божый вступил до часу, жебы нас з нього вызволити. Бог, яко Всемогучый, може вшытко, але помагати може нам лем товды, кєд отвориме ся на Сотворителя. Бог, кєд дал чловекови вільну волю, то, хоц може, не одбере єй. Чловек часто одгороджат ся од Бога, остатніма роками сварньом на календарях. Дехто бесідує, же лем його єст правдивый, а тот ци сес календар єст прецін лем знарядьом, «зиґарьом», міряючым час обороту землі доокола сонця, та жаден не єст досконалый. Сотвореный єст чловеком и зато фурт треба го поправляти. Представникы Православных церкви (найчастішше того патріархату, называючого себе «Третім Римом») люблят бесідувати о незмінности, о нибы то споконвічной вірности традициі прадідів. По правді, то лем Бог єст незмінный, а Церкви и календарі фурт ся зміняют. Не мам жадных сумнівів што до того, же Бог люди, жыючых подля іншых календарів (крім юліянского и григоріянского сут іншы, о хоц бы кытайскый, арабскый ци жыдівскый) прийме до Царства Небесного з отвертыма руками – кєд жыти будут так, як приказал.

Ниґда и о нич не вартат ся сварити, сварня на календарях єст проявом безумства и образом Бога. Нияка сварня не походит од Сотворителя, кажда сіє медже людми лем незгоду та ворожнечіст, прецін не по то Сын Божий, Друга Особа Святой Трійці, ісходил з неба. Ісус, кєд до нього припровадили грішну жену, не сварил єй (Ісус Христос никому не выпоминал гріхів, накричал лем на гандляри, торгуючых перед святыньом Соломона – бесідуют о тім вшыткы євангелисты). Звіданый товды фаризеями спокійно рюк, же тото, што наказує жыдівскє право (адже шмарити в ню каменьом) най першый зробит тот, хто єст без гріха. Ісус Христос был без гріха, але каменя до рукы не взял, мовчал и патыком писал по піску. Нихто не шмарил, зробило ся тихо, та натовп помаціцьки, мовчки розышол ся, остала лем грішниця, яка од Ісуса почула лем тото, што чуєме на конец сповіди (Идий, та більше не гріши – Й. 8, 11).

Різдво Христове своіма прекрасныма колядами нагадує, же Сын Божый зышол з Небес не задля свойой славы, а задля нас немічных. Лышил небесны палаты не по то, жебы сме му служыли, але жебы помочы нам в своім жытю найти Бога, в собі. Бог хоче, жебы сме вернули до свого Сотворителя, жебы сме зас стали ся подобом и образом Бога Предвічного. Сын Божый, принимаючый на ся наше тіло, поменшыл себе, та яко єден з нас страждал заради нас. Жыл на землі з людми и для люди, робил сесе з думком о наступных поколінях, о мі и о Тобі. Адже не сварме ся, а святкуйме, хоц о іншім часі, але достойно, неконечно гойно. Бога час не обмежує, адже Різдво Христове можеме пережывати не лем в грудни, але хоц коли. Все можеме готувати ся на принятя Бога в своім

eprasa.pl 958d5387ef

жытю, кєд лем до Нього захочеме вернути, не мусиме ждати аж до 25 грудня (юліянскє Різдво тепер єст 7 стычня, але од 2094 р. буде припадало юж на 8 стычня).

Хоц до великого посту ищы далеко, то не завадит юж тепер попросити Бога, жебы нихто з нас не был сучасным фаризейом. Ци не сут нима люде (так тепер голосно лем думам), дякуючы Богу зато, же Різдво Христове святкуют не так як сусіде? Святкуючы по-старому не повидни гордіти святкуваньом, згідным з традицийом нашых предків. Святкуючы Різдво в грудни, тіж не сут про то мильшы Богу, найважнішшый єст не час святкуваня Різдва, а одсвяткуваня го по Божому. Варуйме ся перед новомодом, най наше Різдво не буде наступным державным часом, вільным од роботы, наше Різдво Христове не може стати ся лем часом одпочынку и рекреациі.

Кым сме, жебы мати ся за ліпшых християн од іншых, охрещеных во імя Отця и Сына, и Духа Святого. Не гордійме, же святкуєме в тім самім часі што и нашы дідове, робиме тото прецін не так як они. Богослужбы сут такы самы, але до душевного пережываня Різдва нашых предків нам далеко. Може быти так, же в дорозі до Царства Отця и Сина, и Святого Духа спередят нас люде, на котрых гнеска смотриме з горы и маме іх за зрадників традициі. Кєд впали бы не лем в нашых очах, то прецін Бог в каждій хвилі може іх піднести и скріпити свойом безмірном любовьом. Дорогы Господні сут незбагнены, не стройме іх на нашу дяку, нам потрібны сут не дорогы, а драбина, и то не быле яка, бо Яковова. Бог нам єй дал, але и так самы не годни сме выйти по ній до Царства Небесного. Потрібуєме помочы небесных сил, котрых патріарх Яків віділ сходящых на землю и выходящых до неба. Щаблями Яковової драбины сут нашы добры вчынкы, але основом драбины, сігаючой небес (адже нашого спасіня) єст Ісус Христос, в Котрого на хрещені сме ся приоблекли. Адже справді: Єлици во Христа крестистеся…

Христос Раждаєт ся! ●

Малюнок Олександра Мельничка (Добре Місто)

РЕЦЕНЗІЇ

«Незрівнянний світ краси» – документальний фільм. Режисер: Артем Григорян. Сценарій: Марія Яремчук, Максим Сердюк. Композитор: Михайло Клименко. Виробництво: Кінокомпанія «KNIFE! Films», Україна. Дата виходу: 8 серпня 2024 року. Тривалість: 92 хвилини.

Дарина ПОПІЛЬ

Назарій Яремчук – український Елвіс Преслі

Фанатів документального кіно, мабуть, буде разюче менше, аніж любителів художніх стрічок. Проте вдало створений документальний фільм захоплює не менше, аніж історії вигадані та зрежисовані. «Незрівнянний світ краси» стане приємним відкриттям для тих, хто не знав досі нічого або знав мало про українську поп-зірку Назарія Яремчука. А для тих, хто давно закоханий у цю прекрасну постать, кінострічка одразу буде одним з улюблених фільмів і також розкриє якісь нові сторони з особистого та професійного життя талановитого співака.

Прем'єра стрічки відбулася 23 червня 2024 року на кінофестивалі «Миколайчук OPEN» у Чернівцях. «Яремчук: Незрівнянний світ краси» став фільмом-хедлайнером фестивалю. А у всеукраїнський прокат картина потрапила 8 серпня 2024 року і вже за перші вихідні зібрала 1,9 млн грн.

Влітку 2024 року про фільм говорило дуже багато людей. Шквал позитивних вражень та відгуків переповнював соцмережі. Українці йшли на «Яремчука» в кінотеатри і активно заохочували інших також переглянути кіно. Така реакція українського соціуму на стрічку перш за все свідчить про те, що люди спраглі історій про своїх зірок, хочуть довідатись більше про цікаві постаті української культури, і зокрема поп-сцени. Багато хто лишень почав переосмислювати свою українськість опісля повномасштабного вторгнення, тож зараз відкриває для себе усі прояви української культури по-новому, лише розпочинає процес знайомства з ними.

Безперечно, іншою причиною успіху картини є її формат, що веде нас крізь життя та історію популярності Назарія Яремчука з легкістю і приємністю. Красиві кадри, багато неймовірної музики Яремчука та легендарної «Смерічки», захопливі історії сучасників Назарія, його друзів, колег, рідних, що змінюють одна одну влучно і динамічно, не даючи нам ані заплутатись у датах та фактах, ані знудитись.

18.

eprasa.pl 958d5387ef

Продовження з 17 сторінки

Ініціаторкою фільму стала донька Назарія Яремчука – Марія. Ще у 2021 році розпочалась робота над фільмом. Завершились зйомки вже опісля початку повномасштабного вторгнення.

У розмовах з медіа Марія, що разом із Максимом Сердюком стала продюсеркою фільму, неодноразово підкреслювала, що творцям стрічки важливо було показати Назарія Яремчука різносторонньо, не лише завжди усміхненою зіркою радянської поп-сцени, а живою людиною, зі своїми емоціями, проблемами, жалями. Донька Назарія розповідає, що хоча Яремчук був дуже життєрадісною та доброю людиною, у ньому був якийсь такий глибокий сум, який він носив у собі, але саме цей сум, зокрема, робив його голос, виконання пісень дуже особливими, щирими, неповторними.

Багато у роботі над кінострічкою допомагав Левко Дутківський, засновник і багаторічний керівник вокально-інструментального ансамблю «Смерічка», український музикант і композитор. Він не хотів брати безпосередню участь у зйомках фільму, але надавав багато інформації та консультацій по телефону. На жаль, Дутківський помер до презентації стрічки. І насправді, опісля перегляду фільму ми якраз розуміємо, що постать музиканта вкрай недооцінена в історії української популярної музики. Дутківський зробив дуже багато у свій час для розвитку «Смерічки» і окремих музикантів. А його прізвище є досі дуже мало знаним, зокрема серед сучасного покоління.

Власне, ще одна неймовірна цінність стрічки «Яремчук. Незрівнянний світ краси» – це те, що в ньому вдалося зібрати розмови з такими легендарними особистостями, як, наприклад, Павло Дворський. З цього покоління залишилось вже не так багато людей, як би нам хотілось, тож їхні спогади, роздуми дуже цінно фіксувати, озвучувати, показувати.

Творці фільму обрали його назвою пісню та назву альбому «Незрівнянний світ краси». У одному з інтерв'ю «Українській правді» продюсер Максим Сердюк пояснює, що ця назва ідеально пасує до того, що вони хотіли показати у стрічці. А саме: що Назарій Яремчук був красивим і ззовні, і всередині. У фільмі багато говориться про красу його постаті, творчості, природи та музики.

Переглядаючи кінострічку, ми справді занурюємось у незрівнянний, просто безмежний космос краси. Виникає неймовірна гордість та тепло в грудях від усвідомлення, що те, що творив Яремчук самостійно, а також з ансамблем «Смерічка», було потужного рівня, зроблено майстерно і за подобою того, що було популярним в цей час за кордоном. Їхня музика не поступалася аж ніяк міжнародному рівню. Дух захоплює також від розуміння, що юні артисти продукували таку неймовірну українську творчість в дуже несприятливі та тяжкі для цього часи. Але їхні таланти, наполегливість, яскравість не міг приглушити та засліпити ніхто – ні влада, ні режим.

Ми переживаємо вкотре страшну історію загибелі ще одного українського титана музики – Володимира Івасюка, приятеля Назарія Яремчука. Попри попередження і заборони, Яремчук та Зінкевич поїхали на похорон до друга, аби віддати йому останню шану.

Яремчукові вдавалось прославляти на весь Радянський Союз, на весь світ українську пісню. Іноді доводилося йти на якісь компроміси, але співак завжди тримався своєї основної мети, а точніше свого покликання: співати для людей, ділитись з публікою неймовірною красою українських композицій.

З фільму розуміємо, що для Назарія матеріальні цінності не були важливими. Він був людиною творчості. Творити було його місією, він дуже любив людей, любив допомагати їм всіляко.

Новими фактами для авторки статті було те, що Яремчук їздив виступати до Чорнобиля незадовго після трагедії. Також їздив до Афганістану виступати перед українцями, які там несли службу. Для виконавця дуже важливим був зв'язок з публікою, дарувати їм гарний настрій своїм співом.

А публіка віддячувала йому на повну. Люди обожнювали Яремчука, особливо жінки. Він був неймовірно вродливим, привітним, харизматичним. З великою любов'ю розповідає про Назарія його друга дружина Дарина. Історія їхнього знайомства і кохання варта окремого фільму.

Здавалось би, сумним є завершення фільму, тому що обривається рано життя талановитого українського поп-співака, українського Елвіса Преслі. Прикро і несправедливо, що багато неймовірних талантів у нас забрав ворог, як ось Володимира Івасюка. А тут в розквіті сил відходить і Назарій Яремчук через тяжку, невиліковну хворобу.

Проте все-таки фільм залишає після себе світлі емоції. Тому що дуже багато в цій стрічці, як і казали автори, краси – краси неймовірних українських Карпат, які так любив Яремчук, краси неймовірної музики, пісень, чудових митей, коли творчість ллється рікою, і дуже багато в тому всьому любові.

Величезне щастя, що у нас є такий Назарій Яремчук, і завдяки чудовій документальній стрічці, пам'ять та знання про нього і його творчість поширюється. Пісня була, є і буде поміж нас. ●

ОГОЛОШЕННЯ

Ґданська Маланка 2025

Субота 11 січня 2025 р. о 20:00
До танцю гратиме гурт ГАРАЗД
Місце: Karczma Trzy Dęby, ul. Spacerowa 49
Резервація: gdansk.malanka@gmail.com
тел. 724 999 192 (Андрій), тел. 660 933 700 (Анна)
Сердечно запрошуємо!

Організатори

МАЛАНКА У ТШЕБ'ЯТОВІ!

Забава відбудеться 1**8.01.2024 о 20:00**.
До танцю гратиме гурт «HARAZD».
Організатори гарантують теплі і зимні страви та веселу забаву до рання!
Місце: Домівка ОУП, вул. Śluzowa 21.
Кількість місць обмежена!
Детальніша інформація та резервація місць за номером телефону: Богдан Патра +48 609 271 201
Щиросердечно запрошуємо всіх охочих до спільної забави!

Організатори

eprasa.pl 958d5387ef

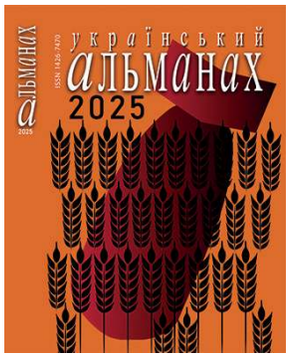

З'явився «Альманах» 2025!

Повномасштабна війна росії проти України має доволі широке значення і впливає не лише на життя в Україні. Ця війна має теж вплив і на інші країни, зокрема країни Європи. Тому в Українському Альманасі 2025 року не забракло текстів, які пов'язані з російською агресією проти України. Читач Альманаху 2025 зможе дізнатись, як російська дезінформація поширюється в соціальних мережах та на що варто звертати увагу, щоб не стати інструментом в руках російських пропагандистів. Які емоції проявляв владімір путін, коли давав інтерв'ю американському журналістові Такеру Карлсону, чи ці емоції змінились від початку повномасштабної агресії?

Не забракло в новому виданні й історичних текстів. Це тексти про повоєнний Львів та більшовицькі практики у житловому господарстві, тема примусових виселень і усна історія чи правовий статус операції «Вісла». Варто окремо виокремити текст Андрія Когута, в якому він порівнює практики викрадення дітей нацистською Німеччиною та сучасною росією. Попри часові рамки та розвиток суспільств, ці практики надзвичайно подібні.

Після 2022 року в польсько-українських відносинах знову наростає певне напруження, чому так відбувається, яке це напруження та що варто з цим робити – про все це можна прочитати в новому виданні Українського Альманаху.

Також в Альманасі 2025 читач зможе прочитати матеріал про культурні та наукові заходи підляських українців, фестиваль «Дні української музики», волонтерство представників української меншини і багато інших цікавих текстів. Авторами цьогорічного видання є польські та українські журналісти, науковці, публіцисти та аналітики.

Ціна 1 примірника – **35,00 злотих**; з висилкою – **45,00 злотих**.
Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»: **TYRSA Sp. z o.o., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa**
email: **tyrsa@hot.pl** **тел. +48 |22| 679 95 47**
або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:
TYRSA Sp. z o.o., Warszawa, Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029
чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

На 80-ту річницю
мученицького життя в українській свідомості
Михайлу Купінському
з-за двора Гребенівського

Дорогий Михайле
Все крутиться біля руки о назві
«Udręka»
А життя забирає багато часу
Дітям, а не колегам

Там, за межею, кожен удар болить Тебе
А кожен промінь свободи радує серце

Ти любиш Україну, як своїх близьких
Бо все у Тобі «jadłospisem» часу

Бажаємо Тобі
Здоров'я
Хоч це лаконічний вислів у ті часи
Хай буде однак – здоров'я
І тримайся по вічні часи

Многая літа
Мужу, Батьку, Діду, Друже
Михайле

дружина, діти, онуки, всі знайомі та незнайомі

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 958d5387ef

ЗОЛОТО І ВУСА

Маланка в Народному

ЛОКАЛЬНА КУХНЯ • БАР • ОРКЕСТР ЗІ ЛЬВОВА

25/01/2025 год. 20.00

ПІД ЧАС МАЛАНКИ ВІДБУДЕТЬСЯ АУКЦІОН НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ

Квитки:

Звичайні: до 31.12.2024 - 250 зл (від 1.01.2025 - 300 зл)
Студентські: до 31.12.2024 - 190 зл (від 1.01.2025 - 250 зл)

Обов'язкова резервація місць: тел. 730 188 648 (пн-пт 9.00-16.00)

До зустрічі в Народному домі в Перемишлі!

платна реклама

eprasa.pl 958d5387ef